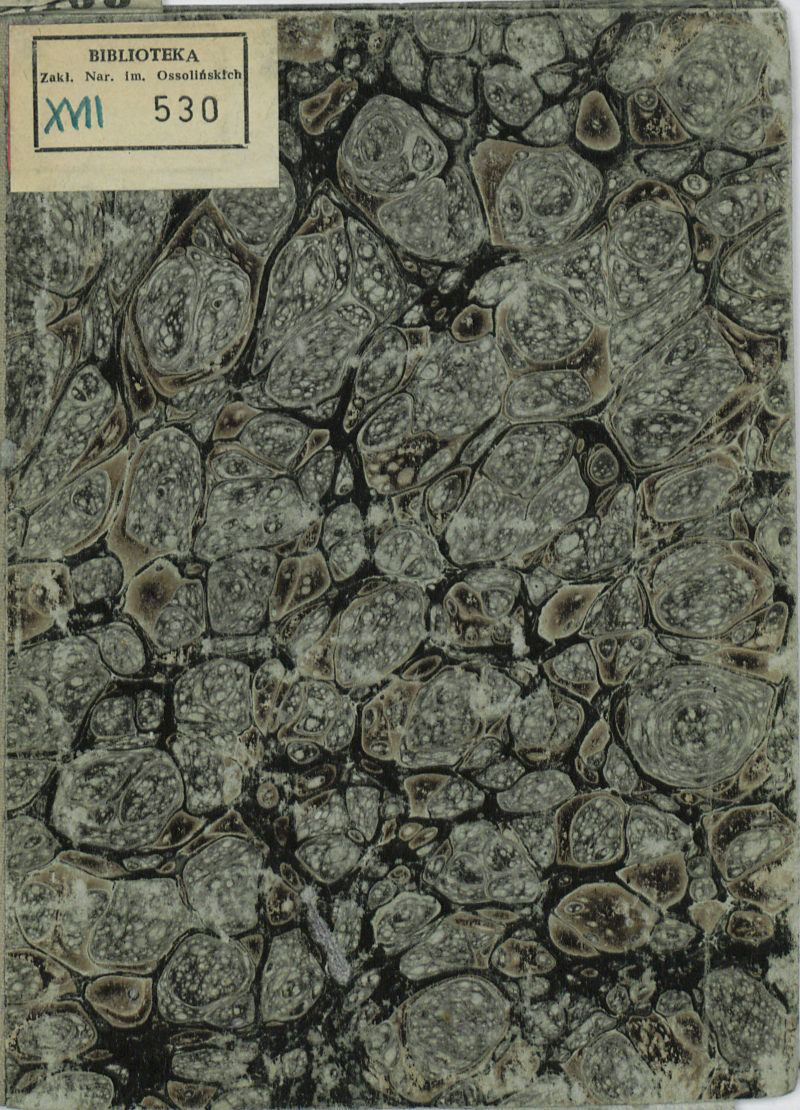

BIBLIOTEKA

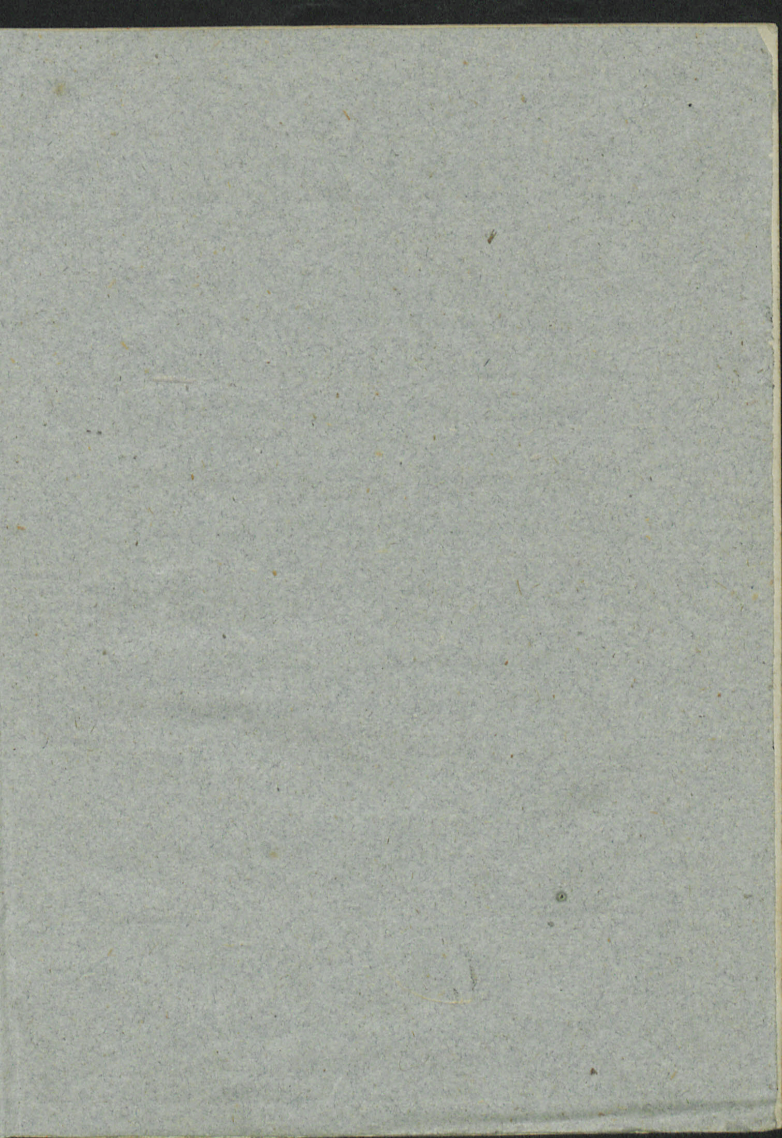
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

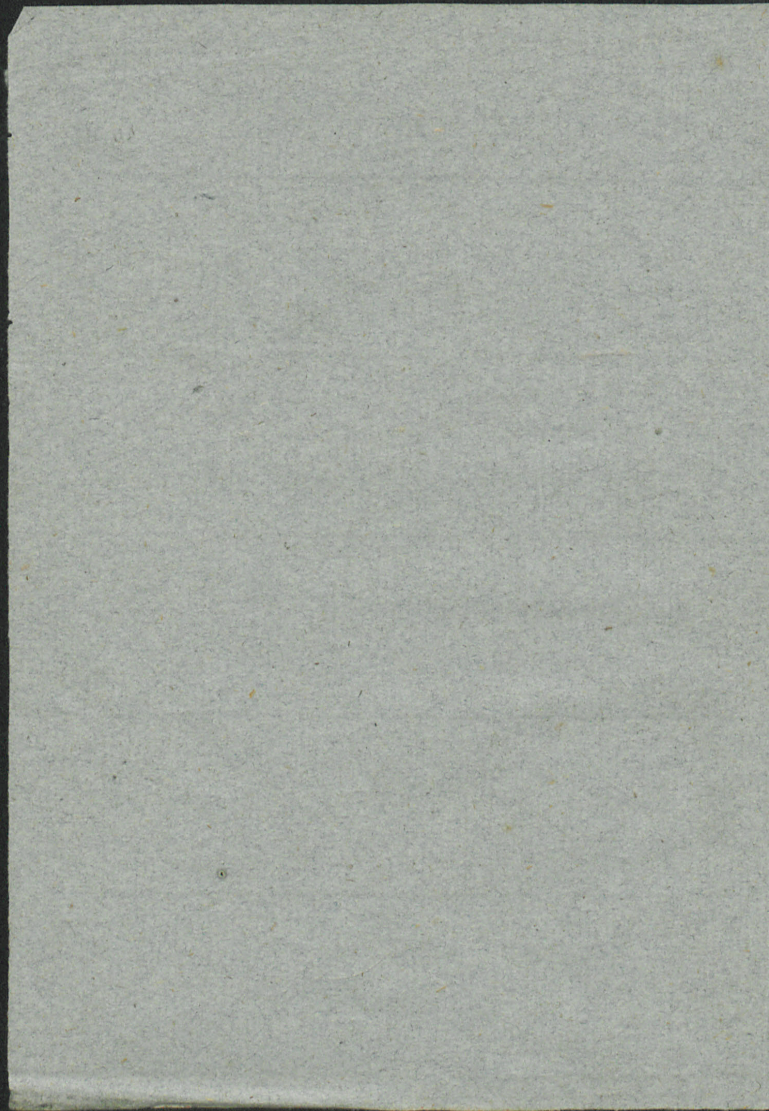
XMI

530

1001.

5
ENCOMIA
DIVI STANISLAI

A

DVOBVS DOCTISSIMIS VIRIS CON-
scripta, duobus itidem Ill^{mis} Heroibus, alterum
Samueli olim, alterum nunc Bernardo
Cardinali, Macieioijs, Episcopis
Cracouiensibus dicata.

*Generoso D. Adriano Grijmza
L. S. f. ca. d. M. d. i. J. n. i. a. a. u. t. o. x. J. d.*

OPERA ET STUDIO STANISLAI GROCHOVII
in lucem edita.

*Laudemus viros gloriosos & parentes nostros in
generatione sua. Eccl. 44.*

CRACOVIAE,

In Officina Lazari, Basilius Skalski,

Anno Domini, 1604.

5.403

Sum mitis, nemo timeat mea cornua iustus:
Illa bonis non sunt, sunt metuenda malis.

In Oratione Iohannis, P. N. Skalski
Anno Domini 1704.

ILL^{SSIMO} ET REVE^{DISSIMO} PRINCIPI D. D.

BERNARDO MACIEIOWSKI,

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO,

EPISCOPO CRAGOVIE: DVCI

SEVERIENSI, &c. &c.

Domino & Patrono colendissimo,

STANISLAVS GROCHOVIVS

Felicitatem.

TAntâ semper fuit maiorum nostrorum ergâ
D. Stanislaum, communis patriæ parentem &
Patronum religio, Illustrissime Cardinalis; vt non
modo priuata, vel publica negotia illius tutelę com
mitterent: aut eius precibus, apud Deum conciliari
sibi gratiam expeterent: sed & laudes eius verbis,
scriptisq̃ue ornarent ipsi, vel ad has ornandas alios
excitarent. Multi propterea extiterunt, qui cū
vitam integerrimè & sanctissimè actam, magni hu
ius Patroni; tūm eiusdem pro honore Dei, ac pro
pulchra veritate, pulcherrimum & cōstantissimum
certamen, verè & splendide extulerunt. Inter hos
est & Petrus Royzius Hispanus, qui huius sancti vir
tutes admiratus, in eius laudes excurrit; dicata Sa
mueli

mueli patruo tuo opera, magno illi Cracòuiensium
Præsuli, qui in diebus suis tanquam stella matutina
refulserat in Domo Dei, & tanquam sol lucebat in
Patria. Protulit & nostra ætas tam præclari studij
æmulos, quos inter Simon Simonides magni inge-
nij, & excellentis doctrinæ vir, cùm multa egre-
giè scripssisset, laudes quoque D. Stanislai suis Octo-
nariis summa verborum grauitate, & elegancia, ma-
gno rerum & sententiarum pondere, persecutus
est. Hos tibi, ipso præsertim scriptore annuente,
adiuncto & Royzii carmine, offerre potissimum pla-
cuit: cùm quòd ei Ecclesiæ cum dignitate præes,
quam sanctus ille Martyr suo sanguine irrigauit: tū
quòd magni Patruo exemplo, non solum splendidis-
simis ingeniis, quale Simonidæ est, sed & mediocri-
bus delectaris: vt qui & meam quoque de huius
sancti vita, patria lingua lucubratiunculam, (quæ iis
diebus lucem aspexit) libenter videris & legeris.
Patiare itaque, Illustris: Cardinalis, ad gratulanti-
um voces, ad faustas acclamationes & carmina, quæ
quisque tuo amplissimo nomini addictus promit,
gaudens ex hoc augustissimo Cardinalatus tui ho-
nore, quo te nunc idem Clemens viij. Pontifex Ma-

ximus

ximus ornauit, qui ante annos aliquot B. Stanislai
sanctimoniam in vniuersum mundum ad omnem
posteritatem propagauit, has quoque duas lauros
adiici; me verò clientem tuum vt cœpisti fouere &
tueri perge. Vale Illustrissime Cardinalis diu felix.
Crac: ex contubernio Iurisperitorum 28. Iul: 1604.

241
241

SIMON SIMONIDES

STANISLAO GROCHOVIO

S. D.

Mitto ad te, ut petijsti, Octonarios hosce: olim à me planè adolescentulo scriptos, musteum prorsus carmen, & dignum illa ætate, quos ego, si ad gustum huius ætatis, in qua nunc sum, explorem, abijciendos potiùs, quàm tollendos puto: nihil enim in illis agnosco, præter pietatem meram. Sed quoniam à summis viris, qui apud Cracouiensem Ecclesiam sunt, probari atque expeti, & de eis ipsum Illustrissimum Principem Bernardum Maciejouium, orbis eiusdem Episcopum, iam nonnihil inaudiuisse mihi significasti, vel contra iudicium meum, non possum illis esse non æquior. Tibi itaque dantur, tanquam bonæ Lucinæ; ut ex manu tua, vel lucem afficiant, vel ad tineas redeant, cum quibus hæctenus colluctabantur. Verùm hoc à te pro nostra amicitia peto: dum eos, ipsi Episcopo, diuinissimo atque humanissimo viro offeres; ut me quoque simul clientem, & eius virtutum administratorem offeras. Vale. Ex prædio Cernecensi Kal. Iulij. Anno M. DC. IV.

Sanct:

SANCTVS STANISLAVS EPISCOPVS.

IUSTITIÆ testem tres iam tellure sepultum
Æstates, præsul suscitât iste sibi.

Propter oues, pastor, rabidi cadit ense Tyranni,
Dum litat æterno pane, mero q̄ Deo.

Nec satû hoc visum sceleris : non illa cruenta
Tygridis in gluuies sic satiata fuit.

Disicitur sectus per agros : sed nulla volucris
Ausa est tam sancti tangere membra viri.

Indicio radij celestis frustra leguntur,
Concresecunt miro consolidata modo.

Terrea quando facit tam magni membra piorum,
Quanto animos foueat, credis, amore Deus?

CL. I.

*Non tua carminibus describi gloria nostris,
Non pia vita satis, non sacra facta queunt.
Norunt te cuncti, totus te suspicit orbis:
Et pleno laudes, concinit ore tuas.
Ut tibi sint similes alij, cœlestia flecte
Numina: concilia cœlica regna tuis.*

CHRISTO: KATSKI.

SIMONIS SIMONIDÆ
DIVVS
STANISLAVS.

OCTONARIVS I.

SÆpe diuifit meam
Mentem, huc & huc alterna cogitatio,
Quæis prima honorum iudicio intrepido
Ornamenta referrem.
His ne, qui isto gloriæ,
Vulgi non taciti ora ventilante
Igne succenfi, atque auidi populos
Imperia ostentare per omnes,

OCTONARIVS II.

Militum ferocibus
Nimbus redundantes, procellam ferream
Belli, in remotas euomerent regio-
nes, vrbesque virosque,
Cultaque arua, incultaque,
Sceptrorumque potentias, cruento
Turbine ad se corripent, domini
Terribiles latè atque opulenti.

OCTONARIVS III.

Anne iis, qui pectora
 Tranquilliora nacti, alumni pacis, &
 Concordiæ, vnam iustitiam studio
 Exercere fideli
 Pergerent, ad commoda
 Non priuata adeò sua, vt suorum
 Ciuium attenti, placidi, æquanimis,
 Non cupidi iacturæ alienæ,

OCTONARIVS IIII.

Pauperum æquè ac diuitem
 Recti æstimatores, superbis asperi,
 Iniuriosorum & mala agentum hominum,
 Nequaquam tolerantes,
 Non maligni mitibus,
 Legum solliciti, Dei timentes,
 Quos velut sacrum iubar aspicere
 Cuncti aueant, & libero amore

OCTONARIVS V.

Diligant, soli mali
 Exhorreant. donec stetit tandem mihi
 Sententia hæc fixa, vt modicum melius
 Iusto ausim memorare,
 Ferreumque postputem
 Æuum vulnificum, autræ quieto

Seculo astræ: tua enim tua me
Edocuit mens denique sancta,

OCTONARIVS VI.

Præsulum ô Stanislae
Selecte flos, Poloniae vnicum decus,
Qui postquam eam in sortem, haut sine consilio
Nutu cuncta mouentis.
Numinis, vocatus es,
In qua olim Samuel stetit sacerdos,
Aut Natam, Regem hic cythara hymnisona
Nobilem apud, regem ille priorem,

OCTONARIVS VII.

Tu Boleslaum autem apud,
Cracouia in pulcherrima, Pastor bonus.
Non hoc fategisti, vt tumidus titulis,
Torrensque ambitione,
Cum satellitum grege
Regum purpureus perambulares
Atria, aut auri furia tus amo-
re improbo, egenos pauperum in vsus

OCTONARIVS VIII.

A pijs relicta auis
Dona, in crumenas conglobares perfidas,
Centum pauori vectibus oppositis,
Præua olim vnde nepotum

Gens, soluta promeret
Vitæ materiam, & malè aggregata
Perderet peius, misero in strepitu
Luxuriæ, mensisq̄ue caducis.

OCTONARIUS IX.

Nil ei modi tibi
Gestum; neque superbiuit hæres de tua
Splendente gaza, at continuo officii
Concessæq̄ue supernè
Prærogatiuæ memor,
Urbem te illicet esse cogitasti
Montibus summis positam, valido
Præsidio cuius, populi grex

OCTONARIUS X.

Omnis vltro fideret,
Securus à rabie luporum, & pabulis
Pollens abundè; nec minùs intercæ
Lumen te atque oculum esse
Principis tui, capi-
tis vicem regionibus qui in istis
Præferebat, ritè sciens, tenebris
Ne temerè obscuris titubaret,

OCTONARIUS XI.

Neuè secum cætera
Raptaret, incertus viæ, membra, aureo

Illi institisti pandere iter radio,
Iam vitæ aptè ad amussim
Lucida innocentia
(Quæ est certissima norma suasionis)
Fulgurans, iam flexanimis monitis
Igne que verborum rutilante,

OCTONARIUS XII.

Viuidam quassans facem;
Plerumque creperis fulminans incendiis,
Veri palàm audax proditor, & scelerum
Semper cognitor acer.
Ni sacerdos vera enim
Aufit dicere, fabitur quis? aut quis?
Obstruet vim nequitia? aut solidum à
Non solido æqua lance reuellet?

OCTONARIUS XIII.

Fixa tùm Boleslao
Cupido nominis propagandi fuit,
Sceptri que auiti non patiens animus,
Verùm latius ardens
Regna frænare exera.
Non tam sollicitus, bonorum vt esset
Ciuium rector, numero quàm inhians
Et patulæ latè ditioni.

OCTONARIUS XIII.

Ergo bellorum siti
Bohemiam primùm, corona montium
Clusam penetrare aggreditur; media in
Tum parente Polonis
Regulum Bohemicum
Nactus Sillesia, arua nostra fuso
Præmiantem milite, quem leo ceu
Feruidus, imbellem hinnulum opima

OCTONARIUS XV.

Prata lasciuo pede
Temere impetentem, ipso illico aspectu in fugam
Ignobilem vertit, tacitum, & tenebris
Noctis castra mouentem.
Insecutus mox eum,
Dum ex libidine non potest potiri
Rictum hiantem vltor saturauit agris
In profugi prædaque Moraua.

OCTONARIUS XVI.

Laudem illi eo nomine
Tamen damus. nam bella, iusta causa quo-
rum est, quæque iniquam vim fieri prohibent
Vitæ aruisque suorum,
Seruitute aut barbara
Pressos eripiunt, crucisque Christi

Gloriam

Gloriam stratam reparant, moueat

Qualia si quis nunc domitorem

OCTONARIVS XVII.

In Tyrranum Græciæ,

His iure laus danda est sua, & diuinitus

Optanda merces, cætera si quo alio

Conatu iustituuntur,

Pessimis nil differunt

Latronum artibus, vt marinus olim

Prædo, prædoni orbis, Ego, inquit, inops

Lembo homines, tu classe trucidas.

OCTONARIVS XVIII.

Gens fidem deîn Prusica

Frangebat, excutere iugum Polonum auens,

Ac Pomeranum depopulabat agrum,

Prædis improbè onusta.

Iusta item Boleslao

Hæc sumpta arma in eam, nec absuit for-

tuna. vbi victoria dedocuit

Pondere in armorum, tunicisque

OCTONARIVS XIX.

Æreis, spem ponere

Gnauum Polonum militem, sed fidere

Dextra expeditæ, & corporis egregiæ

Virtuti, ac leuitati;

Indeq;

Indeque exemplum datum
Armaturæ habilis diem hunc ad vsque.
Martium nostrorum animum Vngaria
Non minima mox clade, Tibisci

OCTONARIVS XX.

Littora experta est apud,
Boleslai pulcherrima cum gloria.
In Russiam vnde itum, quam animo penitus
Rex multo ante vorabat,
Castraque ad Kiouiam,
Vrbem tunc opibus fluentem & auro,
Luxuique obnoxiam (opum soboles
Quæ est genuina) admouerat, ista vrbs

OCTONARIVS XXI.

Victa, vicit nos quoque.
Non id statim quidem, sed hamum esca velut
Tectum dolosa primitus obiiciens
Gustandum, nociturum
Post nimis, dentemque in os
Fixurum, siquidem lepore per-
pto voluptatum, inter amæna loca,
Deses ibi æstatem atque hyemem rex

OCTONARIVS XXII.

Traxerat cum milite,
Ad turpe totus prostitutus otium :

Cor foeminarum forma auidum satians,
Structurisque epularum
Haud viriliter fauens.
Mens mi pendet, eamne inesse dicam
Vim voluptati rigidissima qua-
que ut sibi possit corda virorum

OCTONARIUS XXIII.

Blanditer substernere
Pruæ anne mentes solùm ad illam, grex velut
Muscarum odorem ad mulsi alacri strepitant
Ala, hærent que retentæ
Quem momordit vipera hæc
Nunquam, proximus hic Diis : nec ille
Prorsus infelix, saniem penito
Qui potuit corde expuere haustam.

OCTONARIUS XXIII.

At perennat pestis in
Quo, is vero viuit omnium miserrimus.
Ex tertio isto (proh patriæ opprobrium
Foedum) coetu vtinam tu
Non fores Boleslæ.
Posses sic vtinam imperare telo
Prauò amoris, prælia vt indomitus
Dux simul & miles probè obibas.

OCTONARIUS XXV.

Sed pusilla hæc remmora
Fortissimam mentis tuæ cepit ratem,
Merfitque, non id protinus, at spatio
Post non longo. etenim haustus
Fluctibus ceu qui est, ope
Natandi manuumque destitutus,
Iam licet languens pereat, rapia-
turque maligno pondere ad ima,

OCTONARIUS XXVI.

Vltimum robur tamen
Vsq̄ue excitat, aquis emicans identidem.
Lasciuia, sic mens tua rapta semel
Vndis, quanquam ope profum
Destituta omni, tamen
Maiori reditura nempe mole
Fluctuum in fundum, emicuit, locaque
Deseruit paulisper iniqua.

OCTONARIUS XXVII.

Nam retro Præmissiam
Cincturus obsidione abiuisti, inde item
In proximam iuxta Vngariam exiliens,
Hicque illicque secundo
Rem alite egisti, simul
Virtutis statuens trophæa, miran-
dam simul laudem referens celeri-
tatis, vt Audacis quoque nomen

OCTONARIVS XXVIII.

Publicum ferres, satis
 Beatus, ad Kyouiam reciproco
 Inflexu habenæ, præcipitem nisi te
 Rursum fors reuocasset.
 Profuit semper mali
 Declinasse alimenta blanda morbi,
 Et loci plerumque noui facies
 Restituit iam iam moriturum.

OCTONARIVS XXIX.

At tu in ardentem prope
 Flammam dedisti denuò saltum, doli &
 Tabis locorum non memor, aut etiam
 Pronus sponte sequaxque.
 Res fidem est omnem supra
 Nec accepta memoria vlla auorum;
 Omnis electissima nobilium,
 Quotquot opimo tum vberè glebæ

OCTONARIVS XXX.

Vitam alebant Lechicæ,
 Cum rege bellatore latè iuit cohors,
 Munitiones Volhiniaë populans,
 Russisq̃ue vltima necens
 Vincla, septenosq̃ue ibi
 Coniugumq̃ue domusq̃ue liberumq̃ue

(Tantus armorum ossibus arsit amor)
Immemores hæfere per annos.

OCTONARIUS XXXI.

Ipse Rex vel maximè
Kyouicis iterum illecebris redditus,
Roburque sensim militis, indecori
Exemplo, rapiens ad
Criminis commercium
Idem. Nam pede præuio quâ iter Rex
Primus incessit, populus subitò
Impete denso illûc amat ire.

OCTONARIUS XXXII.

Non laboriosa apum
Quéis certa sedes aluearis condita est
Examina aufint deterius, proprio
Si spreto lare, victu
Se efferent erroneo,
Expugnentque aliena, in exteroque
Hæreant, oblita operum, & veteris
Hospicii, foetusque relictî.

OCTONARIUS XXXIII.

Sed rates vt nauita
Vnus duas remis simul propellere
Non est potens, quin hanc moderans, aliam
Ventis ludibrium det.:

Occupati sic foris
Dedere ancipiti domos ruinæ.
Ac leuem primùm arripuit stipulam
Ignis edax, grassatus inermum

OCTONARIVS XXXIII.

In pudorem coniugum,
Tori que sèpimenta. neque id iniuria,
Namque est morarum non patiens mulier,
Tum vltrix sæua, fidem nî
Seruet olli vir suam.
Fama qualia multa inaudiebant
De suis: atque hinc sceleris similem ad
(Pro dolor) ærumnam exiluire,

OCTONARIVS XXXV.

Atque adulter accitus
Vicem in mariti. itidem audientibus viris
Non admodum hæc accepta fuere, etenim
Nequam sit licet ipse
Vir, tamen vicarij
Nequaquam est tolerans. doloris ergo
Inuicem læsi grauibus stimulis,
Per media vrgentis quoque brumæ

OCTONARIVS XXXVI.

Frigora altas & niues
Incendium ad domesticum, pernicious

Fusim frementes emicuere in equis.
Iuuito atque vetante
Rege, & atroces minas
Attolente, adeo vt subinde cunctis
Ad sua elabentibus, ipse quoque
Ad sua sit migrare coactus.

OCTONARIVS XXXVII.

Plenus irarum, & firi
Magnæ vltionis feruidus, torrens velut
Annis, quem ab altis montibus immodicam
Vim vndæ præcipitantem,
Machinis ac molibus
Iactis, agricolæ amouere certant,
Ille victis omnibus aggeribus
It populans læta arua fatasque

OCTONARIVS XXXVIII.

Spes boum & mortalium:
Quid ? principum fortissime, quid ? auditane
Vnquam tibi vox Romulidæ egregij ?
Qui se malle ferebat
Ciuium vnum sospitem
Seruatum dare, mille quam peremptos
Hostium ? flammæ anne modo, imperia
Quæque vorando ampli ssima, reris

OCTONARIVS XXXIX.

Te beatum & munere
Functum tuo r̄ quæ vnā simul domum attingit,
Vicina sorbens culmina continuo,
Tota incendia mittit
Vrbe, nil post se, horridam
Præter vastitiem, nigrum quæ fumo
Rudus, & foedas cineris, miseri
Reliquias, luctum quæ relinquens.

OCTONARIVS XL.

Nulla enim maiora sunt
Incendia humani generis, absumpta quàm
Morum atque legum sobrietas, odium &
Virtutis, neque Princeps
Sceptra habet diuinitus
Vlla ex causa alia, quam vt optimos &
Incolas, quondam superum patriæ
Euchar, iniunctos sibi ciues.

OCTONARIVS XLI.

Nec tam honos quàm onus magis est,
Rempublicam qui sustinet : pensanda quæ
Mens rite, quo quid proposito aggredimur,
Dextronè an né sinistro,
Iacta nec fundamenta
In mera ambitione, sustinere
Pondus, aut structuram aliquam eximiam
Conspicua possunt rationis.

OCTONARIVS XLII.

Tetra quæ porro sunt
Dictu, abstinebo, habenam enim linguæ haut decet,
Laxare ad obscæna. illud agam expediens
Duntaxat, quibus actus
Non bonis factis, bonus
Præsul, cui memorem ferens honorem
Pango dicta hæc qualiacunque hodie,
Post habuit Mauortia quæuis

OCTONARIVS XLIII.

Gesta felicissima
Tua, & triumphos quosque splendidissimos,
Gentesque regno, & multiplices populos
Partos fortibus ausis,
Rideant hoc plurimi,
Sed vulgus preciosa quæ æstimauit,
Mox refutat vir sapiens. quis enim
Maxima post tot functa duella,

OCTONARIVS XLIV.

Post tot insignes rela-
tas hoste non de vno palam victorias,
prouinciarum postque tot accumulata
tas circum ditiones,
Crimen vnus frequen-
tatum adulterij, aut fori remissum

Iure dicundo officium, aut solitum
Præter auara exacta tributa.

OCTONARIUS XLV.

Hæc quis, inquam, strenuo
Vsq̄ adeò regi sponte non concederet
Aut non putaret magnanima omnibus his
Gesta eius potiora
Solutus hoc Stanislaus
Non sensit, propè tantum opinione
Discrepans vulgi, iaculator habi-
lis, posito qui spicula signo

OCTONARIUS XLVI.

Certa figit, quantum abest
Ab eo, qui in auras mittit incassum, inscius
Metæ expetitæ, sed temerè iaciens
Ludo falsus inani.
Bella enim considerans
Pacis sine geri, & bonum à Tyranno
Principem hoc distare, suos spoliet
Hic vt, & istum in maximâ quæque

OCTONARIUS XLVII.

Facta dirigit scopum,
Illustris vt foris, timendus sit domi,
Passimque quouis se saturet scelere,
E contra ille salute

Nil suorum antiquius
Ducat, nil mage curet, hostibus quam
Vt sit horrore, domi amorem habeat,
Nec stadio vnquam excedat honesti.

OCTONARIVS XLVIII.

Tum feuerè gentium
Ipsum Magistrum edicta pangentem audiens,
Infidi & execrabilis in loco habendum,
quem cura suorum
Non penetret, tantùm abest
Vt prædam statuat suos sibi quis.
Veritatis præterea indubia
Voce palam promendæ & habenis

OCTONARIVS XLIX.

Insolentiæ opprimen-
dæ, publicum munus sibi meminens datum,
Dextraque pastorale pedum gerere,
Non solius honoris
Aurei ergò, se extimans,
Verùm ob vitam ouium, & necem luporum,
Liber inconcusso animo facinus
Orfus in omne æuum memorandum.

OCTONARIVS L.

Regis illico forem
Adit, grauiaque multa dictu, illius in

Aurem

Aurem intimam profatur, honorificè
Primùm abducere captis
Tristibus secretum auens,
Vt qui non faceret calore quoquam
Oggerendæ ignominiaë, potius
Publicæ opis fluxæ recreandæ,

OCTONARIVS LI.

Regiæque dignita-
tis in suum decus reponendæ. placi-
dos quippe, lenesque esse pedes voluit
Vitæ ipse optimus auctor
Nuncia edentùm sua.
Non semper quidem id, ad flagella quando
Ipsemet dextram tulit acrem aliàs
Res vbi verbis nequirit vltro

OCTONARIVS LII.

Decidi salubribus.
Quod pertinaciter Boleslaus quoque
Pertendit, indignantem vbi que obiiciens
Dictis præfulis aurem,
Ferreumque exasperans
Cor. chalybs velut, ardor æstuantis
Quem camini vi calida immodicè
Imbuit, humentem properè si

OCTONARIVS LIII.

Forcipe intinguatur in
Scrobem, sonoro se trucidat protinus
Clamore, & haurit duritiem indomitam,
Clara feruidus vndas
Turbulentia increpans.
Idcirco tamen haut remisit ille, at
Perseueravit, repetens iterum
Atque iterum, crebrò & congrua fandi

OCTONARIVS LIIII.

Tempora vsurpans catus.
Donec bonis nil profici dictis videns,
Ad duriores serior vsque etiam
Se se contulit artes,
Intonans ardentibus
Præceptisq̃ue minisq̃ue, publicoq̃ue
Plurimum coram facie opprobrio.
Denique, deplorata quod olim

OCTONARIVS LV.

Vltimi demum vice
Remedi aduocari in corda solet, Ecclesia
Consortio almo in decorem prohibet,
Arcetq̃ue omnibus aris,
Templaq̃ue in silentium
Dat, dirisq̃ue caput sacrum esse mandat.

Hic mihi hic te expergefacer, ô anime,
Hic noua fulcra, alafque recentes

OCTONARIVS LVI.

Indue, ipfas ſub poli
Nubes ſecuturę, arduam, fortiffimam
Mentem, caduca hæc, nata neci, omnia, ni-
ſu excelſo exuperantem,
Veritate proque pul-
chra oblitam decorifque ſanguiniſque.
Prodigamque vltro venerandę animę, &
Spontę timores obuiam in omnes,

OCTONARIVS LVII.

Vnico ſub numinis
Timore. ſed non ante portu te tuo
Conſiſtere eſt fas, quam geminum ſocię
Cœpto pollice honorem,
Ruſicę ad lyre fidem,
Inſignem Ambroſium ſimul frequentans,
Atque eadem ex ſorte Theodoſij
Concelebrans faſtigia preſſa,

OCTONARIVS LVIII.

Diſpari euentu. neque
Enim negotium eſt ſimile tractabilem
Verſare ceram, & tundere vim manuum
Cautem altę renuentem,

Arduis superbia
Non semper volitat locis, frequenter
Nidulatur sede minore etiam,
Pallia que inter fordida turget.

OCTONARIUS LIX.

Conferat Bolellaum
Quis cum Theodosio, ille formicas erit
Inter, leonum hic in numero, dominus
Qua sol aspicit orbis.
Mentis at submissio
Tanta, vt de grege plebis esse dicas.
Pœnitentum in turba humilem, sceleris
Lugubriter commissa piantem.

OCTONARIUS LX.

Ausus indignum nefas
Nam cum esset, innocente sanguine imbuens
Ensem cruentum, non tulit Ambrosius
Auso impune potiri,
Verum adulta fortiter
Confestim obstitit increpatione,
Factum in os vsque improperans, aditu-
que eiiciens & limine templi.

OCTONARIUS LXI.

Omnibus non digna ea
Tum visa, solum principem præter, hominem
Qui

Qui se pufillo vel nihilo potius
Maiorem meminerat
Cæteris; porro Dei
Miniftrum Ambrofium videbat, effer
Cui potestas interimendæ animæ
Credita, quam ipfe in corpora haberet.

OCTONARIUS LXII.

Tùm quod vrgebat magis
Constabat Ambrofii integerrima mens apud
Illum, remota omni ambitione, fiti
Nulla auri temerata,
Non adulando procax,
Non infracta timore, veritatis
Sed tenax iuxta atque fciens, superum
Ad placitum intentiffima vbique.

OCTONARIUS LXIII.

Ergò fœcundæ velut
Terræ folum, quam triftè prefferat gelu,
Præteruolantem almi ad Zephyri fonitum,
Molli continuo aura
Se refoluit, & finu
Vigorem genitabilem refundit,
Lata vernanti vbere & omnigenum
Luxurians in floris honorem

OCTONARIUS LXIV.

Inclutum

Inclytum Theodosj

Sic pectus, aspra non nihil vitii hyeme

Pressum, salubrem ad fortia per monita

Flantis præfulis auram,

Protulit vernans decus,

Fructusque ingenuos dedit doloris,

Floridum latè vberibus lachrimis

Inque nouum virtutis amorem

OCTONARIUS LXV.

Transditum; vt sententiam

Relinquat in suspenso, vter locum occupet

Laudis priorem, magnanima anne adeò

Libertate sacerdos

Tantum agens in principem?

Princeps anne adeò se obedientem

Adstruens illi? paribus veniant

Anne trophæis ambo colendi?

OCTONARIUS LXVI.

Rariorem Phœnice

Nullam alitem æther nutrit: ast ei modi

Regis sacerdotisque minus locuples

Multò copia prompta est,

Indies mortalium

Vita in deterius ruente. Quid dum?

Quid mihi motu micuisti anime

Insolito? quis te pauor anceps

OCTONARIVS LXVII.

Transmeat ⁊ quæ degener
Externat hæsitatio ⁊ iamiam hicce te
Rerum institutis suescere non leuibꝯ
Vultu peruico oportet,
Iam pati non mitia.
Non omnes eadem fauentia effert
Numinis; non, si Ambrosius potuit,
Isdem animis, & pectore eodem

OCTONARIVS LXVIII.

Noster effectum dabit
Stanislaus, vīta illi emenda veritas;
Vita litandum nomine pro innucæ
Libertatis & æqui.
Sed neque hanc tamen vicem
Dici fas miserum, omnibus beatum
Quin modis, cui ferre aliquid licuit
Vulnificæ illius crucis, ad quam

OCTONARIVS LXIX.

Nos ferendam sedulo
Inuitat, ipse baiulans prior crucem
Christus redemptor, spinea, mortifera,
Clavis fixa cruentis
Serta post, ad gloria
Æternique vocans coronam honoris,

Aureo que altos solio, ipsa supra
Sydera, caelestum que reponens

OCTONARIUS LXX.

Confitas stellis domos.

Te verius te nuncupo Boleslae

Omnes supergressum numeros miserae

Fortunae & rationis,

Qui velut sternax equus,

Frænorum impatiens, ferox maligne

Sessili tergo, domitorem equitem

Officio tractare fideli

OCTONARIUS LXXI.

Te volentem, & cursui

Recto benignè comparantem, in aspera

Saltu nefando saxa procul, procul in

Conualles que fragofas

Detulisti, non sine

Sæua strage tua, ah miser, quo abis? quo?

Quos maniplos ire iubes? quid eum

Tam celer ipse insurgis in ense?

OCTONARIUS LXXII.

Ante sed, præludia

Furoris huius quæ dedisti exordio,

Percensere hic non est operæ precium.

Momenti licet illa

Non minuti sint quoque :
Auri nempe potentia in tam acerba
Plurimis quæque vt leuius veniant
Damna pati, dispendia luci

OCTONARIVS LXXIII.

Quàm pusilla, busta vbi
Calumniam contrà tuam Stanislao
Et Petricus (proh mira fides) cinere
Busti excitus ab ipso,
Adfuit ferens opem.
Hæc quis falsa putat, sua ex dolosa
Metiens virtute Deo placitos.
Sed facibus quâ incessit iniquis

OCTONARIVS LXXIII.

Inuidus, contrariam
Fomo boni fundunt aquam. Vir innocens,
Qui se suo fundat pede, non temerè
Tollit laudem alienam :
Credulus quin ampliat
In multis aliis amans, quod in se
Ipse sentit. verùm ita si libitum
Inuidiæ, sunt ista minoris

OCTONARIVS LXXV.

Nec fatis firmæ notæ.
At mortis haustus impigerrimè calix,

Vitaque consignatus amor solida
Cis fraudem pietatis,
Quapiam ne vltra premi
Potest suspitione criminandi?
Omnium iactura habilis facile
Rerum, animam impendisse supremum est.

OCTONARIUS LXXVI.

Ausus id, Boleslae,
Vellem haut fores, tuumque non istis malis
Nomen veniret commemorandum hodie.
Nam quis malit amara hæc
Dicta quam cum laude mel
Verum iustitiæ trutina præsto
Esse vati debet amica bonis
Parturiens, contraria prauis.

OCTONARIUS LXXVII.

Mortuus Stanislaus
Pulcherrima pro veritate manu tua est,
Exceptus ipsa altaria apud, calicem
Cælestem superis tum
Ore prælibans sacro.
Cruorem vt propè cum cruore Christi
Funderet miscens proprium, nouaque
Ad celebrem procumberet aram

OCTONARIUS LXXVIII.

Victima

Victima, acceptissima
Iuxtà atque preciosissima superum patri.
Damnosa sed prorsum tibi. nec satis hoc
Quippe amens habuisti,
Ut furentem impingeres
Diuo ensem in caput, & propinqua saxa
Spargeres circùm calido cerebro.
Quin patriæ summo velut hoste

OCTONARIUS LXXIX.

Proruto, cadauer in
Exanime sæuisti miseriter, alitum
Turpi gulæ, rictisque canum eijciens
Frustratim laniamen
Comminutum, improvidus,
Enectos etiam fame leonum
Nosse ventres parcere mente viris
Innocua viuentibus, & se

OCTONARIUS LXXX.

Labe continentibus
Omni. quid est cernisné pendentum polo
Agmen volucrum hoc officio insolito
Cæsi membra tuentum
Colligant quæ mox pii
Mythæ, vltro reditura pristinos in
Corporis nexus; quod item haut facile,
Degener vt quisque est magè credat.

OCTONARIUS LXXXI.

Sed nepotum turba post
 Melior, sepulchri honore seruet aureo,
 Structis que sanctis ædibus accumulæ,
 Certatim que tabellis
 Fixa contestantibus
 Vota insigniat, atque opis benignæ
 Nuncupet certum auxilium dubiis
 Rebus, & obnixissima figat

OCTONARIUS LXXXII.

Oscula osibus sacris.
 Adhuc feror. licet peritus non fatis
 Ceu textor absolutam operam ante pe-
 pli, subrumpere filum,
 Protrahendum longius,
 Iam iam commeditans: erit canendi
 Aptior fortè hæc aliàs etiam
 Copia & accrescens cum tempore virtus.

OCTONARIUS LXXXIII.

Tu mihi saluæ interim
 Beate sanguis, te te ego nisi omnibus
 Præpono gazis, omnia posthabeo
 Soli ni tibi regna,
 Deferat me cor meum.
 Tu nex pernicies que gannientum ad

Gratiam,

Gratiam, tu firini animi specimen,
Tu columen, veri que sequester,

OCTONARIVS LXXXIII.

Præfulum pulcherrima
Imago tu. ad quam splendidi delineent
Vitæ colores quisque suos. tibi me
Si fas deuoueo ipse.
Æmulari in maximis
Parui si quid habent, minuta prorsum
Nec mari magno leuibus tabulis
Nauigia arcentur dare cursum.

Gratiam tuam in animi specimen
Tu columen, verisq; seducter

OCTONARIUS LXXXIII

Præstant pulcherrima
Imago tuæ ad quam splendi delincent
Vires colores quique suos tibi me
Si fas deoneo ipse
Emulari in maximis
Parvi si quid habent, minus prosum
Nec mari magno tenuis tabulis
Nauigis arcetur dare cursum

Oscula alibus signa
Adare feror, licet peritas non faus
Centenarum albulæ
piti, subrampre sunt
Protrahendare long
Iam iam comeditas
Antior ferre nec quis etiam
Copia & sceleris cum tempore vitas

OCTONARIUS LXXXIII

Tu mihi salus incerta
Bene fingis, te te ego mihi omnibus
Præpono, quæ tuam possidit
Soli ni tibi regna,
Deferat me contra cum
Tu rex peris, et que gaudere cum a

Gratiam

AD VIRVM ILLVSTREM
SAMUELEM
EPISCOPVM CRACOVIENSIVM,

ET SVPREMVM IN POLONIA

Cancellarium:

PETRI ROYZII MAVREI HISPANI CEL-
tiberi Iurifconfulti, Carmen de fancto
Pontifice caelo, fiue

S T A N I S L A V S.

SÆpe ego, qui cecini magnorum gaudia quondam
Heroum: folui que animos, & carmine læto
Mente procul pepuli curas: nunc triftia mœftus
Funebribus plangens numeris exordia fumam.

Aspira, magne ô Samuel, mihi fuffice carmen
Præfidiis, velut ante, tuis: & funera flenti
Ante tui celforis ades. feu templa Deorum,
Augufti feu celfa tenet te curia regis,
Inclyta Sarmatici moderantem iura Senatus.
Siue tui rerum vacuus Pradnicis ad vndam
Fronde fuper viridi recubas: & tecta fuperba
Miraris tua, fydereo quæ tollis Olympo.

E

Qui

Qui te cumq; tenet locus, adsis : flebile sancti
Pontificis funus dicam, qui cæsus ad aram
Ob Christum templique decus, laniatus & artus,
Infandum, Regis dextra : sparsusque per auras
A litibusque feris datus esca : fit integer olim,
Extemploque suo coierunt membra tenore.

Christe mihi causas memora, quibus excita quodam
Ira Boleslai exarsit : cur Regia dextra
Cæde Stanislaum crudeli obtruncat ad aras
Pontificem & tantæ ne animis Regalibus iræ ?

Iustus erat præsul, quo non præstantior alter,
Ore ciere viros, animosque attollere cælo :
Sarmata Sauromatas inter sanctissimus vnus ;
Fama ingens, factisque : tuus Cracouia præsul.
Ast quem læta suum Scepanouia iactat alumnum :
Tantum nacta decus felix Scepanouia tellus,
Non illo quondam populos errare magistro
Fas erat : aut diuis colere impia fana relictis :
Non vitijs onerare animas, non crimine vitam
Polluere, & tacito versare in pectore fraudes.
Insidias struere, & mensas temerare veneno.
Non odisse suos, iramque laceffere diuum :
Turbatis sacris & religione vetusta.
Non fas ignotos sine præfule figere ritus,
Et morem templis audere imponere diuum :
Sanctior ac reui qua gens tulit illa prioris,
Quæque hodie vasti sequitur pars maxima mundi,

Arbitriis

Arbitriis mutare suis : & sola putare
Recta, placent vni populo quæcunque profano.
Contemptisq;ue nouos patribus præscribere cultus ;
Sit tanquam afflatum meliori numine vulgus,
Ceu rigeant proceres : sit flamine plena Deo plebs.

Qualia monstra gemens nostra ægre sustinet ætas :
Iactatusq;ue facer tot tempestatibus ordo.
Tuq;ue adeò Romane pater, cui terra fretumq;ue,
Cui styx mortali, melior cui paret Olympus :
Indignans late spoliatis aspicias aris.
Sarmatiamq;ue doles tantum in discrimen iisse
Sacrorum, male vicinus quam perculit error.
Et nisi nos tandem cælo Deus æquus ab alto
Respectet miseros, frustra tua fulmina torques :
Æternaq; neces & nigra minaris auerna.
Viueret ô vtinam, & vitales carperet auras :
Perpetuumq; colo Lachesis deduceret æuum.
Talia non illo molitus Sarmata quondam
Pontifice est, Saxo arua licet vicina teneres :
Saxo nouæ assertor pietatis, & improbus auctor :
Diuini Saxo verbi importunus adulter.
Urgebat dictis populos, iusisq; premebat :
Ore potens præful, vitaq; verendus honesta.
Regem ille ac populum nullo discrimine habebat ;
Numina lædentem, sic carpere fuetus vtrumque,
Effet vt vpilio Regi par : purpura nullos
Principis, aut maius facinus sentiret honores.

Quin sæpe in Reges maioribus excitus iris
Antistes ruit, ac verbis exarsit acerbis :
Crudelis læti fuit Olli vnde omnis origo.
Quippe Boleslaum, gentis qui scepra Polonæ
Sauromatum late populorum & regna tenebat ,
Dum carpit præsul, magnisq; licentiùs ausis
Increpat : exuere & vitiis, & crimine tentat :
Quo se Rex, quoq; augustos fœdarat honores
Plurimus, impleratq; odiis vrbesq;ue, domosq;ue,
In se se : atque sui oblitus Diuumq; hominumq;ue,
Quicquid erat nil Rex vitiorum liquit inaufum.

Quid memorem ciues cædentem, vrbeq; suorum
Sanguine fœdantem, populantemq; omnia ferro
Matres, infandum, (quod postera nesciat ætas)
Abiatis gremio natis, fugenda ferarum
Vbera dant catulis : sæuo cogente tyranno.
Hæc bonus Antistes dum iusta percitus ira
Castigat, Regemq; iubet meliora monenti
Parere : & facilem voces audire Deorum,
Illius in se se exacuit crudelia corda :
Armauitq;ue manus. at non tamen abstinet audax
Incepto, videat quamuis sibi dira tyrannum
Fata parare : necemq;ue atrocem & funera sæua.

Ergo secreto non iam Regem admonet ore,
Sæpius indigne Regali pulsus ab aula :
Publica non iam vox sat erat, non carmina dira,
Quæ in ditis mittunt hominem pallentia Regna,
Exortemq;

Exortem que boni faciunt, vitæ que beatæ.
 Facto opus est. templis Diuum, atque altaribus arcet
 Regem infelicem, conclusis vndique valuis:
 Qua Rex it, gressum que infert in templa Deorum.
 Talibus in Regem præsul fortissimus vsus,
 Tantorum vindex scelerum, vitæ que nefandæ:
 Qua se Rex, qua que Augustos foedarat honores.
 Ille autem accensus furiis, victus que dolore,
 Tantum Pontificis tolerare haud iam potis ausum:
 Multorum victor populorum ô, inquit, ab vno
 Sacrifico vincar me, quem Scyta, quem que Valachus,
 Quem Moschus tremit, & quicquid stans aspicit arctos,
 Imbellis pulsat manus, atque altaribus arcet
 Diuum, conuentu que hominum, mihi dira minatur
 Excidia: infernos que ignes, mortem que perennem.
 Ah ego, qui nuper Ruthenum Marte subegi:
 Austriacas que arces, & fortis castra Moravi
 Ense tuli: quo Pannonius victore tyrannus
 Purpuream fundens animam terram ore momordit.
 Scilicet hæc patiar? dum ferrum dextera & arma
 Sustinet? & non sacrificum hunc, non hoc caput audax
 Dedo neci? pedibus que meis in vulnera curro
 Dedo neci, manibus que meis in tartara mitto
 Non mihi lux hæc, non cælo sol ante voluto
 Occidat, & stellas accendat in æthere vesper:
 Quam caput illud ego scapulistergo que reuello;
 Inuisum caput, & merita me me expleo cæde.

Eheu Rex demens, facinus qui cogitat atrox:
Pontificem templis aptum meliora monentem
Sacrilega violare manu, sanctumque cruorem
Fundere, & armata moliri funera dextra:
Quin melior monitus Antistitis audiat vltro,
Et miserandam animam scelerato crimine soluat,
Nec se præcipitem sub aperta pericula mittat.

Sed non sponte sua iam Rex miser, atque suis it
Arbitriis: agitur furiis, & turbine mentis
Huc atq; huc fertur, nec se ratione gubernat.
Quo furor impellit demens, & tristis Erynnis:
Quo rabies malesuada rapit, sine ducitur vllis
Consiliis: hominum non hunc metus, atq; Deorum
Incepto retrahit: parat arma, & milite sæuo
Cinctus it in cædem: mora longa fit omnis eunti.
Stat quocunq; loco, quacunq; occidere sede
Pontificem, atque animam scelerato abrumpere ferro.
Vlli non hominum, diuumûe pepercerit armis.

Forte Stanislaus Gracchi extra mœnia præsul
(Omnia namq; illic ob regem templa silebant)
Sacra Michaelis parua faciebat in æde:
Post urbem, Casimire, tuam, qua se Istula findit:
Alluit & mistum diuiso flumine ciuem.
Huc actus furiis Rex fertur, & impete magno
Templa Dei subeat, sed misso milite, sacra
Pontificem iubet æde trahi, tractumq; necare,
Sat visum templis diuorum arisq; dedisse,

Si non pontificem sacra obtruncaret in æde,
It miles dicto parens, & iussa capessit:
Templumq; ingressus sanctum, tracturus ab ara
Pontificem: diuumq; adytis, quis numina lædat?
Ter miles vim ferre parat, ter concidit amens,
Attonitiscq; animis it verso poplite retro.
Nil tamen hoc Regis sæuissima corda furentis
Mitefcunt magis, aut dextra cadit vltor acinax.
Quin magis indignans, dira ceu pulsus Erynni,
In templum frendens ruit: obiurgatq; morantes
Armatos, resides animos, imbellia corda
Exclamat, qui non iam dudum ex æde reuellant
Pontificem: & sacris operantem cæde cruentent.
Succeditq; operi scelerato, & fertur in hostem
Non hostem, infelix sed quem sibi fecerat hostem.
Dextram iniecturus, iamq; auulsurus ab ara
Pontificem; ferroq; virum violare paratus,
Atq; Deos: retro Rex it. mirabile visu,
In terramq; vlli non tactus, voluitur amens
Protinus, immotuscq; iacet ceu truncus humi Rex
Mox surgens, animoq; resumpto, rursus in aram
It: ferroq; caput facientis sacra cecidit
Pontificis, cæsumq; trahit violentus ab ara:
Ante foresq; necat templi, timuisse putandum est
Tectorum casum, & præsentis numinis iram,
Ne se se media vindex in cæde lacunar
Obruat, & sceleratam animam scelere vltor in ipso

Auferat

Auferat irata dextra Deus, & nece sæua.
Quasque furens animis violarat martyre cæso,
Ipse cruore suo sacratas imbuat aras.
Non fatis immani fuerat sæuoq; tyranno,
Pontificem vita spoliare: & sternere ferro
Sanctum Pontificem, nisi centum in frustra cadaueros
Ense fecet. spargatq; sacratum corpus in auras.
Ante fores ergo non vno vulnere cædem
Expedit, offensi quid non facit ira tyranni?
In partes corpus sæuo secat ense minutas.
Hinc caput, inde manus, dextrã hinc, atq; inde sinistra,
Inde pedes, genua hinc, diuellit ab artubus artus.
Non tergo ceruix, humerifue hæfere lacerti:
Non cruri femur, auulsis non tibia furis.
Barbarus vt quondam charo crudele perempto
Fratre furit miles, fraternaque vindicat vltor
Funera, & incumbens multa nece sæuit in hostem:
Vulnera vulneribus geminans atque ictibus ictus,
Nec se explere potest, dum spiritus artubus vllus
Palpitat: & motare animam videt eruta membra.
Præsule non aliter trux Rex se gessit in ipso;
Trux magis, heu dirus magis, heu truculentus & ille,
Barbarus ille magis, sectos, vt se expleat, artus
Discerptumque cadauer agrum iactare per omnem
Imperat: alituumque escam iubet esse ferarum.

At Deus omnipotens cælo demisit ab alto
Terribiles rostris aquilas atque vnguibus vncis.

Quatuor,

Quatuor, à totidem cæli quæ partibus artus
A litibus seruent auidis, & vulture pulso.
Visa quoque in noctem medio fax lucida cælo,
Quæ sparsum illustret nocturno lampade corpus.
Quo monstro attoniti ciues, quum postera primum
Titoni croceum linquens aurora cubile
Effulsit terris, collectos vndique tollunt
Componunt quæ artus vna, condunt quæ feretro.
Hic maius sequitur, vidit quod nulla vetustas
Prodigium; coiere artus, mirabile dictu,
In quæ abiere suam nullo cogente figuram.
Prima redit facies superum vi, nulla cicatrix,
Non vllæ plagæ manserunt, viuere dicas:
Frigida ni rigeant immoto corpore membra.
Protinus audita re, monstro quæ excita tanto,
Circumfusa ruit late Cracouia tota:
Et ciuis, Casimire, tuus: studio quæ videndi
Huc omnis populus, vicina quæ confluit ora.
Mirantur, coisse artus diuersa quæ membra,
Quæ nuper disiecta agros videre per illos.
Agnoscent veterem faciem, diuam quæ figuram,
Pontificis quæ sui vultus: si vita maneret;
Attoniti quæ stupent: illum hic, hic aspicit illum,
Si credant sibi, quæ coram cernunt quæ, vident quæ.

An Rex immanis rursus tela impia sumes?
Sacrilæ quæ manus superis infensus & æthræ

F

Intuleris

Intuleris demens, diuum & miracula solues
Inque anima cassum tua strinxeris arma cadauer
Quanti olim infelix, heu quanti optaueris emptum
Pontificem intactum, & sacrum seruasse cruorem
Mox regno, breue tempus erit, depulsus auito
Lugebis tua facta exul, tecta extera quærens.

Condere corpus humi, sanctumque inferre sepulchro
Tempus erat, nullo ne magnus honore iaceret
Martyr : magna licet populo spectare libido
Præfulis ora sui, nec se satiare videndo
Attoniti possint : aut fixa cadauer in ipsum
Lumina, & intentas valeant auertere mentes.
At tandem dant corpus humo, vilique locatus
Aggesta è terra tumulo Scepanouius heros
Maximus, exigui iuxta iacet ostia templi.
Non illi populus dare marmoris ausus honores,
Non intra delubra illum tumulare Deorum,
Non lugubre canunt : tumulum nec carmine signant.
Talia si faciant, sæuum timuere tyrannum,
Funestasque manus : iterum ne dirus in aras
Irruat, & clausa manes disturbet ab vrna:
Pontificemque suum videat Cracouia centum
Sectum in frustra iterum, discerptaque præfulis ora.

Non hæc finitimas tantum vulgata per vrbes
It fama, & crudele nefas. non frigidus axis,
Nec soli hoc septem funus fleuere triones:
Res late exierat, populoque audita Latino est,

Hesperieque

Hesperieque omni. iam Tybridis accola luget,
Romuleusque pater, vasti datus arbiter orbis,
Terrarum cælique potens, nigræque gehennæ,
Ingemuit cæde audita, lachrymasque profudit:
Excideratque ægro prope vertice sacra tiara,
Dextraque vix sceptrum tenuit; cubitoque moratus
Incumbens, humeris heros caput exerit altis
Turbidus: & mixta lachrymis sic intonat ira.
Ergo crudeli Rex barbare cæde tulisti
Pontificem & cælique virum, templique ministrum
Diuorumque domos temerasti martyre cæso:
Irato pœnas olim Deus ore repositat,
Et des crudeles, crudelisque exigat orcus:
Regali interea nobis spoliandus honore es.
Continuoque omnem, qua se Istula fluctibus infert,
Sarmatiam diri Regali iure tyranni
Edicto soluit sacro: populumque, patresque,
Liberat imperio, Regaleque sustulit ostrum:
Iusque Boleslao Regni, indignatus, ademit.
Ferre nefas sceptrum, capiti que adhibere tiaram
Esse iubet: dirisque caput stygiæque paludi
Deuouet, extinctisque canit mala carmina flammis:
Præsentans illi tenebras noctemque profundam.

Talibus immanis factum crudele tyranni
Castigat, cædemque pater Romanus inultam
Haud sinit: & fuscum non olim impune cruorem

Pontificis iusta percussus vindicat ira.

Præterea sacris imposta silentia templis.

Non fas pontifici solennes ducere pompas,

Non canere ante aras, vocesque attollere cælo.

Murmurat in templo demissa voce sacerdos,

Valuarumque homines obiectu submouet aris.

Pulsa nec excelsis resonant in turribus æra,

Temporibusue suis populo dant signa vocato,

Luce sub extrema si quem sua fata vocarunt,

Non decus inferiæ, non vllos funus honores

Ære tulit pulso: nec mœstis vocibus hymnus

Placauit manes, veniamque poposcit Olympum.

Conduntur pura morientum corpora terra,

Indecoresque iacent quocumque in puluere ciues,

Auratumque equitem marmor non claudit auitum.

Hic quoq; cernere erat, populos discrimine nullo

Ire, iugo postquam excusso spreuere tyrannum.

Vulgus honoratis, commistaque ciuibus it plebs.

Non dominum glandem ructans agnoscit agrestis

Armatus sude ferrata, non vertice nudo

Cerdo magistratum meritoque affatur honore.

Cuncta ruens, sine more furit lasciua iuuentus,

Nulla olli fat clausa domus: non vectibus vllis

Defensæue nurus, castæue fuere puellæ.

Scilicet irrumpunt magnæ in penetralia Vestæ,

Intactos thalamos, & sacros diis Hymenæos

Ausi polluere, an sanctumque auferre pudorem.

Accinctus

Accinctus ferro pauper locupletis in ædes
Currit hians prædæ, gazamq; fatigat auari.
Importuna animos mendicis addit egestas.
Ius erat in dextra, quo fert sua quenq; libido,
Irrumpit demens, campo grassatur aperto
Securus latro pœnarum, & carceris atri.
Qua fert cunq; pedem trepidat cum fasce viator,
Prætentasq; notis ludentibus expauet umbras:
Prædonem metuens ramo latitare sub omni.
Non noctem ciues horrent. tenebrasq; ruentes:
Luce furens media stricto ficcarius ense
Irruat, atq; palam quemcunq; impune trucidet.
Non fora, non leges, non iudicis ora seueri,
Non vlli fasces metuuntur: vi geritur res.

Hos motus, quos ipse malis exciuerat ausis,
Arce Boleslaus nequicquam spectat ab alta:
Et spretus vana sine viribus æstuat ira.
Qui modò Sarmatiam late tremefecerat omnem,
Et fortes sumptis terrebat Theutonas armis,
Aruaq; possesso septem subiecta trioni.
Hunc nunc impauidi breuia intra mœnia ciues
Contemnunt, coramq; audent excire tumultus.
Et quod triste magis, quodq; exitiale tyranno:
Consilium proceres agitant, omnisq; senatus:
Ponere Regales fasces, & sceptrum negantem:
Seu perdant ferro, seu captum in vincula ducant.
Ferre Boleslai iam dudum dura nequibant

Imperia exosi, & nullis tolerabile Regnum,
Non hoc grande malum diri crinita cometæ
Præluxit fax vlla, leues quæ sydera vates
Conscia fatorum dicunt, casusq; futuros,
Regnorum excidia, & Regum portendere cælo,
Cladesque, stragesque, atq; illatabile bellum.

Ergo vbi se primo sensit rumore petitem
Insidiis, cecidere animi, nec conscia tanti
Mens sceleris stetit : inuictio non pectore virtus.
Quid faciat Rex infelix & cui Regia non est
Tuta fat iratis patribus & subeat ne periculum &
Cogitat instanti se se subducere fato,
Molitur tacitamq; fugam, Regnoq; relicto
Cum paruo ratus exilium sibi quærere nato.
Pannoniam venit, Regemq; petiuit amicum :
Eiectum regno quem quondam in scepra reduxit.
Illic non aurum, non illic Regia Gaza,
Non structiue tori, non alta palatia defunt :
Ille modò exposcat, non vlla negata voluptas.

Hic primum sceleris memori, cum faua quierunt
Corda Boleslao, positoq; insana furore
Excessit rabies : & pristina reddita mens est.
Multa mouens animo turbato pectore fatus,
Heu quid, ait, volui miser & aut quis me impulit error ?
Sanctum pontificem, diuum, sceleratus, ad aras
Sacrilega occidi dextra, corpusq; sacratum
Centum in frustra amens secui, sparsumq; per auras
Vulturibus

Vulturibus canibusq; dedi crudelis in escam.
Quis Deus huc adigit, demonúe? quis abstulit ægro
Mentem animumq; mihi? quin protinus ima dehiscis
Terra? nigrosq; aperis manes, Acherontaq; dirum?
Dicis Regna patris, multo loca sulphure fata,
Et pœnis, quas promerui? quin terra dehiscis?
Et me tergemini viuentem mittis in ora
Infaturata canis? mactandum rictibus illis?
Aut tu fontem animam hanc cælo indignatus ab alto
Funde pater dextra, & sæuo me fulmine tolle.

Talia iactabat, mortemq; miserrimus vltro
Polcebat, lachrymisq; genas fœdabat & ora:
Ilia concutiens gemitu & singultibus ægra.
Non epulas capere, aut speciosum haurire falernum
Deliciæue iuuant vllæ, cantusue, lyraeue.
Absque cibo solem, & stellas videt absq; sopore.
Exagitata malo mens non capit ægra quietem,
Humida nec grauido nox prestat lumina somno.

Visa animum interea ludunt, & corpore cassæ
Ante oculos media volitantes nocte figuræ.
Heu, qui non acies, qui non modo tela timebat,
Non truculenta ducum mediis in millibus ora:
Hunc vanæ species atq; irrita terret imago.

Hinc tristis sæuas agitans in pectore curas,
Consilij ignarus melioris, seu Deus vltor,
Seu cœca impulerat vesania, mentis inops Rex,
In syluas abiisse vagus lucosque profundos

Fertur:

Fertur : & à canibus vestigia nota secutis
(Queis rabiem Deus & sævas immiserat iras)

Interiisse suis, factus miser, esca ferarum :

Dente truci laniatus, humi ferus occubuit Rex.

En memores iustosque Deos ! quæ funera sanctis
Manibus , infanti que animæ ferus ille pararat ,
Hæc eadem patitur , sparsusque cadauere toto
Atra canum infelix rabidorum viscera complet :
Semianimesque feris trepidant sub dentibus artus.

At tu magne toros pater ô Scepanouie sacros
Sede tenes celsa , & positis stas aureus aris.

O patriæ tutela tuæ , cui Sarmata largum

Thus adolet , septemque genuflexere triones :

Et sæpe ereptis discrimine ciuibus olim,

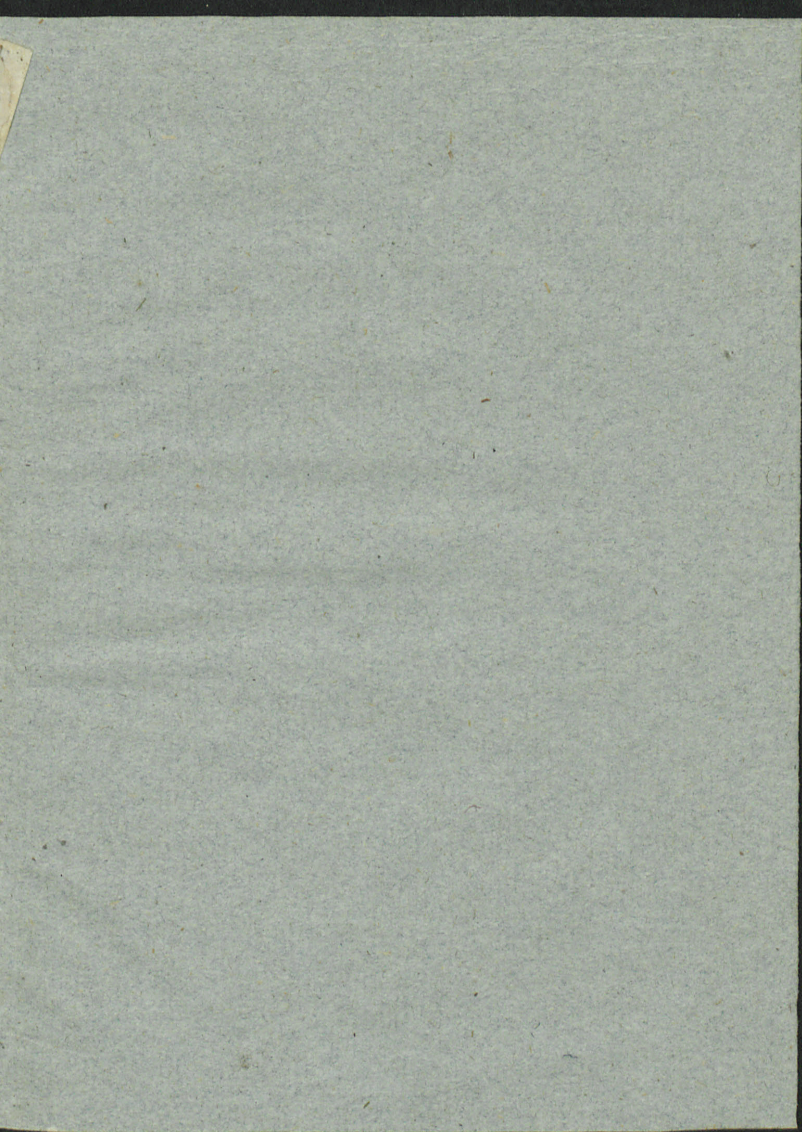
Plurima cui totis pendent donaria templis :

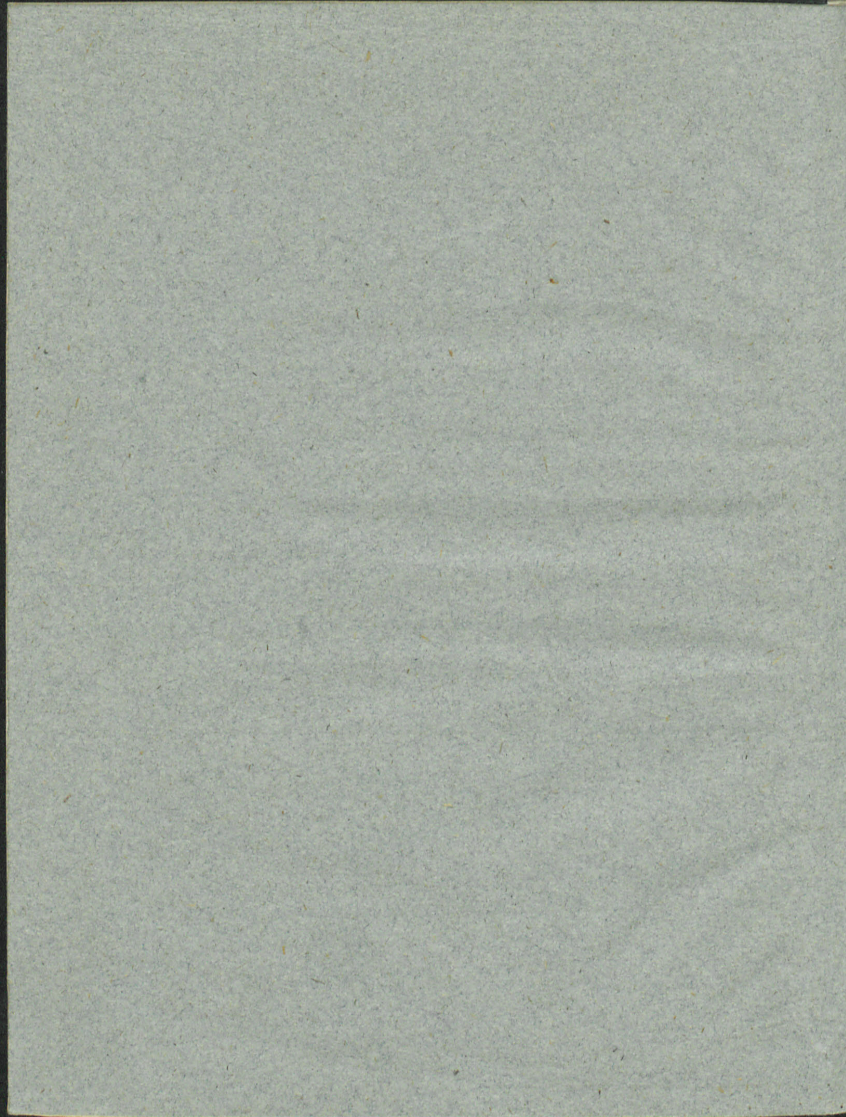
Placatum precibus supremum redde tonantem

Sauromatis, cunctisque tuos defende periclis.

Fertur

7337

6469
5

